

de Japanners. Dat geldt niet alleen voor China waar zij de militaire weerstand van de twee rivaliserende krachten: de nationalist en de communisten, niet hebben kunnen breken, maar ook voor de *Nanjo*. In Birma vormde zich een Anti-fascistische Nationale Vrijheidsliga, werden de Japanners bestreden door kleine guerrillatroepen welke door *Force 136* waren bewapend, en liep in een laat stadium Aung San met het gehele Birmaanse Nationale Leger naar de Britten over. In Thailand kregen de Britse en de Amerikaanse geheime dienst in het laatste oorlogsjaar belangrijke hulp van de inheemse autoriteiten en maakten dezen zich klaar om samen met de Britten de Japanners te bestrijden. Op Malakka vormde zich een, overigens zwakke, Maleise verzetsbeweging en was voorts sprake van krachtig verzet van de grote Chinese bevolkingsgroep, zowel van diegenen uit die groep die zich met Tsjiang Kai-sjek verbonden voelden, als van de communisten en hun aanhang. Het waren die communisten die een Anti-Japanse Volksunie oprichtten en een Anti-Japans Volksleger dat uiteindelijk, mede door de steun van *Force 136*, enkele duizenden gewapenden omvatte. Medio '45 had *Force 136* op Malakka meer dan honderd geheime agenten en zes eigen guerrillagroepen te velde, die er allen voldoende plaatselijke steun vonden – het is ook die plaatselijke steun geweest die het Spencer Chapman mogelijk maakte, zich meer dan drie jaar lang in de *jungle* te handhaven. Op de Philippijnen kon de linkse *Hukbalahap* in het eerste jaar van de Japanse bezetting ca. tienduizend gewapenden op de been brengen, kwamen er later door de Amerikanen bewapende guerrillagroepen die op Luzon bijna twintigduizend en op Mindanao bijna veertigduizend gewapenden telden, en ontstond van april '44 af een situatie waarin MacArthur dagelijks meer dan honderd telegrammen met geheime inlichtingen ontving – een verkeer met spionagegroepen dat van eenzelfde intensiteit was als dat wat het Nederlandse Bureau Inlichtingen in de hongerwinter onderhield met de spionagegroepen in bezet Nederland. In Oceanië verleende, dank zij de steun van inheemsen, het tijdig door de Australische marine opgebouwde net van *Coastwatchers* vitale steun aan de Amerikaans-Australische oorlogvoering en in Frans-Indo-China tenslotte werden de Japanners in het noorden van '42 af bestreden door de communistische *Vietminh* die in delen van Vietnam een eigen gezagsapparaat had opgebouwd.

Nederlands-Indië ontbreekt in deze opsomming. Was er dan geen daadwerkelijk verzet? Ja. In ons vorige deel wezen wij er al op dat kleine detachementen van het Knil op Java (daar samen met Britse en Australische militairen), Sumatra, Borneo en Celebes enige tijd buiten handen